

Peygamberimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- ve hayvanlara şefkat

Peygamberimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hayvanlara gösterdiği şefkat, insanın yararı ile merhamet ve şefkat duygularını bir araya getiren bir dengeye dayanır. Bu, sertlik, amaçsız kullanım ve sırf çıkar gibi yanlışlara izin vermediği gibi insanoğlunun hayvanlardan yararlanmayı gerektiren besin ve geçimle ilgili ihtiyaçlarını göz ardı etmeyen bir yaklaşımdır. Dolayısıyla İslam, hayvanların amaçsız kullanımına, onlara eziyet edilmesine, onlara ağır gelecek işlerde çalıştırılmalarına izin vermediği gibi, çağımızda ortaya çıkan ve hayvanları sevmeye ve şefkat gösterme adına canlarının alınmasını dahi yasaklama çağrısında bulunan grupların söylemlerine de teslim olmaz.

Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- hayvanlara şefkat ve merhameti, sevap ve cennete giriş kapılarından bir kapı olarak görürken onlara karşı sertliği ise cehenneme giriş sebeplerinden biri saymıştır.

İmam Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- şöyle bir hadis-i şerif rivayet etmişlerdir: "Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

"Bir adam yolda yürürken susadı. Sonra bir kuyuya rastladı, içine inip susuzluğunu giderdi. Çıkınca, susuzluktan soluyup, toprağı yalamakta olan bir köpek gördü. Adam kendi kendine: 'Bu köpek de benim gibi susamış' deyip tekrar kuyuya indi ve mestini suyla doldurup, ağzıyla tutarak dışarı çıktı, o suyu köpeğe içirdi. Yüce Allah, onun bu davranışından memnun kaldı ve günahlarını affetti."

Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- 'in yanındakilerden bazıları:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Hayvanlara yaptığımız iyiliklerden de mi sevap kazanacağız? diye sordular.

Bunun üzerine Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-:

- Evet, iyilik ettiği her canlıdan ötürü insan sevap kazanır, buyurdu."

Yine Ebu Hureyre -Allah ondan râzı olsun- Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle buyurduğunu nakletmiştir:

"Bir köpek susuzluktan ölmek üzere bir kuyunun etrafında dolaşırken, İsrailoğulları'nın fahişelerinden bir fahişe onu gördü. Ayakkabısını çıkararak onunla, köpek için su çekti, onu suladı ve bu yaptığı nedeniyle bağışlandı."

Buna karşılık İmam Buhari ve diğerleri İbni Ömer'den -Allah ondan râzı olsun- şunu nakletmişlerdir:

"Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

"Bir kadın, bir kediye bağlayıp hapsederek yedirmedeği ve yerdeki börtü-böcekle karnını doyurmasına izin vermediği için açlıktan ölümüne sebep olduğu için cehenneme girdi."

Bu hadisin başka bir rivayeti ise şöyledir:

"Bir kadın ölene kadar hapsedeği, bu arada ne yiyecek ne içecek vermediği, hatta yerdeki börtü böcekten beslenmesine dahi izin vermediği bir kedi yüzünden azap görmüştür."

Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- hayvanlara iyi davranır, onlara merhamet gösterirdi.

İmam Ahmed ve Ebu Davud – Şeyh Ahmed Şâkir'in sahih saydığı bir hadiste- Abdullah bin Cafer'den -Allah ondan râzı olsun- şunu naklettiler:

Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- Ensâr'dan bir zâtın bahçesine girdi. Orada bir deve vardı. Deve Peygamberi -sallallahu aleyhi ve sellem- görünce inledi ve gözlerinden yaşlar aktı. Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- deveye yaklaştı ve gözyaşlarını sildi. Hayvan sâkinleşti. *"Bu devenin sâhibi kim?"* diye sordu. Ensârdan bir genç: *"Bana âittir ey Allah'ın Rasûlü!"* diyerek ortaya çıkınca Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- onu azarlayarak şöyle buyurdu:

"Bu deve hakkında Allah'tan korkmuyor musun? Bak! Bana şikâyetinde bulundu. Sen bunu acıktırıyor ve fazla çalıştırarak da yoruyormuşsun."

Görüldüğü üzere hadis-i şerif bize Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-'in merhametini, bir deveye gidip onu teselli edişini, sonra da sahibine ona eziyeti yasaklayışını açıklamaktadır. Efendimizin (Allahu Teala O'na salat ve selam etsin) bu hadisteki vurucu ifadelerinden biri *"Bu deve hakkında Allah'tan korkmuyor*

musun?" sorusudur. Bu soru, esas itibarıyla hayvanlara şefkat ve merhameti, Allah korkusu yani takvanın unsurlarından biri olarak koymaktadır.

İmam Ebu Davud, İmam Ahmed ve İbni Hibban ve İbni Huzeyme, -Şeyh Şuayb el-Arnaut'un sahih olarak nitelediği- bir hadiste Sehl bin el-Hanzaliyye'den -Allah ondan râzı olsun- şunu naklettiler.

Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-, açlıktan sırtı karnına yapışmış bir deveye rastladı ve şöyle buyurdu. *Şu dilsiz hayvanlar hakkında Allah'tan korkun! Onlara sağlam ve kuvvetli oldukları zaman binin. Etlerini de semiz ve sıhhatli iken yiyin."*

Taberânî *el-Evsat* adlı eserinde, Ebu Nuaym, İmam İbni Mâce, et-Tahavî, ed-Dârakutnî ve el-Beyhakî'nin rivayet ettikleri –ve Elbânî'nin sahih olarak nitelediği- bir hadiste Âişe -Allah ondan râzı olsun- şöyle demiştir:

" Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- kedi yavrusuna kapta su verir, sonra da onun artığıyla abdest alırdı."

-Bir hayli sayıda olan- bu hadislerin hepsi de Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hayvanlarla ilişkisinde çok merhametli ve iyiliksever olduğunu göstermektedir.

Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- hayvanların öldürülmesi konusunda çok katı sınırlar koymuştur.

İmam Ebu Davud, Nesâî ve diğerleri tarafından rivayet edilen bir hadis-i şerifte Şeddâd bin Evs -Allah ondan râzı olsun- şöyle demektedir:

"İki şey var ki bunları Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-'den işittim: *"Yüce Allah her işte iyi yapmayı emretti. Siz de öldürdüğünüzde bunu iyi yapın. Hayvanı boğazladığında, güzelce boğazlayın. Sizden biri bıçağını iyice bileyerek kurbanına acı çekirtmesin."*

İmam Ahmed ve İbni Mâce, İbni Ömer'den -Allah ondan râzı olsun- şunu nakletmişlerdir:

" Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- bıçakların bilenmesini ve hayvanlardan gizlenmesini emretti."

Buyurdu ki: *"Biriniz keseceği zaman o işi hızlı yapsın."*

Sünen-i Ebî Davud'da yer alan bir hadis-i şerifte anlam olarak şöyle denilmektedir:

"Deve yavrusu, büyüyene kadar boğazlanmaz. Erkeği iki yaşına, dişisi üç yaşına basmadıkça kesilmez."

Hadisin lafızlarındaki zorluk sebebiyle anlamı verilmiştir.

İmam Nesâî ve el-Hâkim, -Şeyh Ahmed Şâkir'in sahih olarak nitelediği- bir hadiste İbni Amr'dan -Allah ondan râzı olsun- şunu nakletmişlerdir:

Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

"Haksız yere bir serçe ve daha büyük kuşları öldüren kimseye Allah keryâmet gününde mutlaka hesap soracaktır."

-Ey Allah'ın Resûlü! Onun hakkı nedir?" diye sorulunca:

"Onu kesip yemendir, başını koparıp atmamandır."

Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- faydalanmak amacıyla hayvan yetiştirmeye izin vermiştir. Hatta eğlenmek ve vakit geçirmek amacıyla yetiştirilmesine bile olumsuz bakmamıştır. Nitekim İmam Buhari'nin Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivayet ettiği hadis-i şerifte bunu görmekteyiz:

"Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- insanların en güzel ahlâka sahip olanı idi. Ebu Umeyr adında bir kardeşim vardı. Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- gelip kardeşimi görünce:

- Ey Ebû Umeyr, -kanaryasını kastederek- ne yapıyor nuğeyr?" diye sorardı

Kardeşim kanarya ile oynardı Bazı namaz vakitlerinde Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- bizim evde olur, bir seccade serilmesini emreder, -liftten yapılma- seccadeyi süpürür ve sular, sonra üzerinde namaza dururdu. Biz de arkasında namaz kılardık."

Ancak bu hadis-i şerif hayvanların aç bırakılması anlamına gelmez. Kedisini aç bırakarak ölümüne sebep olan kadının cehennemlik olduğunu haber veren hadis-i şerifte bildirildiği üzere hayvanları aç susuz bırakmak kesinlikle haramdır.

İmam Buhari ve İmam Müslim Ebu Hüreyre'den (ra) şunu naklettiler: Allah Resulü (Allahu Teala O'na salat ve selam etsin) buyurdu ki: *"Bir adam sığırını sürerken/götürürken sırtına binip*

kamçılamıştı. Bunun üzerine hayvan lisan-ı hali ile 'Biz bunun için değil, toprağı sürmek için yaratıldık' demiştir."

Bu hadis-i şerif, her hayvanın bir rolü olduğunu ifade etmektedir. Örneğin sığır. Binek hayvanı değildir. Çünkü buna dayanma gücü yoktur. İş olarak, toprağı sürmek, saban çekmek, etinden ve sütünden yararlanmak için yaratılmıştır.

Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- hayvanlara eziyet etmeyi de kesin surette yasaklamıştır.

İmam Buhari ve Müslim, İbni Ömer'den -Allah ondan râzı olsun- naklettiler:

"Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- canlı bir hayvanı hedef olarak dikip atış yapana lanet okudu."

İmam Müslim, İbni Abbas'dan -Allah ondan râzı olsun- şunu nakletti:

"Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- yüzü ateşle dağlanarak damgalanmış bir merkep gördü ve durumu çirkin buldu ve:

"Onu böyle işaretleyene Allah lanet etsin."

İmam Ebu Davud, Ebu Mesud'dan -Allah ondan râzı olsun- şunu nakletti:

"Biz bir yolculukta Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- ile beraberdik. Efendimiz bir ihtiyacı için yanımızdan ayrıldı. O sırada bir kuş gördük, iki tane de yavrusu vardı. Biz yavrularını aldık, kuş aşağı yukarı çıkıp inerek çırpınmaya başladı. Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- geldiğinde bu hâli gördü ve şöyle buyurdu:

—Kim bu zavallının yavrusunu alarak ona eziyet etti, çabuk yavrusunu geri verin!"

İmam Buhari ve Müslim, Enes bin Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- naklettiler ki: "Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- hayvanlara ölünceye kadar hapsedilmeyi ve onlara vurmayı yasaklamıştır."

Toplu kıyım veya hayvanların bir türünü tamamen yok etmenin haramlığı hususunda birçok Kur'an ayeti ve hadis-i şerif mevcuttur. Hatta, nesli tükenmekte olan türlerin korunmasına

yönelik Kutsal metinler mevcuttur. Onlardan biri Hûd sûresinde yer alan şu ayet-i kerimedir:

"Nihayet emrimiz gelip de sular coşup yükselmeye başlayınca Nuh'a dedik ki: "(Canlı çeşitlerinin) her birinden iki eş ile -(boğulacağına dair) aleyhinde söz geçmiş olanlar dışında- aileni ve iman edenleri gemiye yükle!" Zaten onunla beraber pek azı iman etmişti." (Hûd, 40)

Ayet-i kerime, Yüce Allah'ın elçisi Nuh'a –aleyhisselâm-'a tufan sırasında daha sonra yeniden üreyip çoğalması mümkün olacak türlerden birer çifti gemiye almasını emrettiğini haber vermektedir.

İmam Buhari, Ebu Hüreyre'den -Allah ondan râzı olsun- şunu rivayet etmiştir:

"Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken işittim:

-Peygamberlerden birini bir karınca ısırmişti. O da bütün karınca yuvasının yakılmasını emretti. Bunun üzerine Allah Teâlâ o Peygambere şöyle vahyetti: Bir tek karınca seni ısırdığı için ümmetlerden Allah'ı tesbih eden bir ümmetin hepsini mi yaktın?" Bir karınca yetmez miydi?

Başka bir rivâyette İmam Ebu Davud, Tirmizi, Nesâî ve diğerleri Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- şunu rivayet ettiler:

"Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle buyurduğunu işittim:

"Eğer köpekler, ümmetlerden bir ümmet olmasaydı hepsinin öldürülmesini emrederdim. Siz siyah vahşi olanları öldürün."

Araplar vahşi köpeklerden hoşlanmamasına ve onlardan çok çekmelerine rağmen Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-onların topluca öldürülerek neslinin tüketilmesine izin vermemiştir.

Sünnet-i Nebevîde hayvanlara merhamet konusunda yer alan emir ve tavsiyelerin belki en değerlisi hayvanlara lanet okumama ve onlara psikolojik baskı uygulamanın yasaklanmasıdır. Bu, diğer din ve düşüncelerin tarihin hiçbir döneminde, hatta hayvan haklarıyla ilgili yazının geliştiği çağımızda bile yükselemedikleri bir seviyedir.

İmam Müslim'in Ebu'd-Derdâ'dan -Allah ondan râzı olsun- rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmaktadır:

"Lanet ediciler kıyamet günü şefaathçiler olamazlar!"

İmam Ahmed, -Müslim'in eserinde desteklenen- bir rivayetinde Ebu Berze'den -Allah ondan râzı olsun- şunu nakleder:

"Sırtında insanların eşyaları ve bir cariye bulunan bir erkek yahut dişi deve gidiyordu. İki dağın arasında ilerliyordı. Yol iyice daraldığında cariye Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-'i görünce "Deh, deh, Allah'ım sen bu hayvana lanet et" diyerek telaşlandı. Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-:

-Bu cariyenin sahibi kim?" diye sorduktan sonra ekledi:

-Üzerinde Allah'ın laneti bulunan bir erkek deve yahut dişi deve bizimle bulunmasın."

Burada biri çıkıp İslamiyet hayvanların öldürülmesini, yük ve insan taşımacılığında kullanımını neden tamamen yasaklamamıştır, diye sorabilir. Buna şöyle cevap verebiliriz: Hayvanların kesimine, etlerin yenilmesine, binilmesine, sütlerinden, etlerinden ve tabaklanmış derilerinden yararlanmaya izin veren birçok metin vardır. Sadece ölü eti ve domuzla ilgili bir yasak mevcuttur. Kutsal nasların çarpıtılarak genellenmesi ve helal kılınmış şeylerin tamamen yasaklanması söz konusu bile olamaz. Bilakis, Allah'ın helal kıldığı şeyleri haram kılanlar hakkında çok ağır tehditler mevcuttur ve bu, genellikle Allah'a ortak koşan müşriklerin fiillerindendir.

Yüce Allah bunu haber verirken şöyle buyurmuştur:

"Zanlarınca dediler ki: "Bunlar dokunulmaz hayvanlar ve ekinlerdir. Bunları bizim dilediğimizden başkası yiyemez. Bunlar da sırtına binilmesi yasaklanmış hayvanlar." Bir kısım hayvanları da üzerlerine Allah'ın adını anmadan boğazlarlar. Bütün bunları Allah'a iftira ederek yaparlar. Allah onları iftiraları yüzünden cezalandıracaktır. " En'am, 138

"Allah'ın size indirdiği; sizin de, bir kısmını helâl, bir kısmını haram kıldığınız rızıklar hakkında ne dersiniz?" De

ki: "Bunun için Allah mı size izin verdi, yoksa Allah'a iftira mı ediyorsunuz?" (Yunus, 59)

Şunu da ifade etmek isteriz ki bu konularda konuşanlar, genelde zengin ve kaynakları bol olan ülkelerden kimselerdir. Peki, kaynakları kıt olan veya açlıkla mücadele eden ülkelerde bu çağrı işe yarar mı? Yüce Allah, dinini bütün insanlığa uygun olacak şekilde göndermiştir. Ayrıca yeryüzünde bulunan bitkisel kaynaklı besinlerin bütün insanlığın ihtiyacını karşılayacak yeterlikte olduğu da kanıtlanamayan bir bilgidir. Her hangi bir zaman diliminde yeterli olduğuna dair de kesin bir kanıt yoktur. Diğer taraftan tıp uzmanları, hayvansal ve balık eti kaynaklı proteinin önemine dair birçok şey söylemektedirler.

Bilimsel olarak onaylanan tıbbi verilerde insanın bütün besin ihtiyacını bitkisel kaynaklardan temin edebileceğine ilişkin kesin bir hüküm bulunmamaktadır. Bilakis bunun tersi doğrudur. Aynı şekilde hiç umursamadan insan hayatına kıyan, başka insanların haklarına genellikle hiç değer vermeyen gelişmiş ülkeler için, hayvanları korumak, insanlara merhametten daha mı öncelikli amaçtır? Son olarak beslenmede bitkisel kaynaklarla yetinme çağrısı, kimi ülkelerde bazı grupların uyguladıkları bir hayat tarzıdır. Ama günümüz insan toplulukların hiçbirinde sürekli uygulanabilmiş bir beslenme tarzı değildir. Hatta Amerika, İngiltere ve başka birçok dünya devleti, hayvan haklarını savunan derneklerden bir bölümünü toplum güvenliğini tehdit eden terör örgütleri kategorisinde görmektedir. Çünkü bunların bazıları hayvan ve tavuk çiftliklerini hedef alan yıkıcı eylemler düzenlemişlerdir.

Bizler Allah ve Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-'in bize emrettiklerine inanırız. Yerkürenin içerdiği her tür varlığa karşı Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- daha merhametli ve daha müşfik biri olmadığına inanırız.

Çünkü O, aynen Rabbimizin Kur'an'da nitelediği gibidir:

"Biz seni, ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik."

